

Visoki predstavnik proglasio nevazecim zakone Republike Srpske o restituciji

Visoki predstavnik, ambasador Wolfgang Petritsch, juce je donio Odluku kojom se proglašavaju nevazecim slijedeci zakoni Republike Srpske: Zakon o vraćanju oduzete imovine i obestecenju, Zakon o vraćanju oduzetih nepokretnosti i Zakon o vraćanju oduzetog zemljista.

U skladu sa zakonima koji su proglašeni nevazecim, Republika Srpska bi preuzela finansijsku odgovornost za isplacivanje naknade podnosiocima zahtjeva ciju imovinu nije moguće vratiti. Republika Srpska ne posjeduje nikakve procjene o visini naknada koje bi bila obavezna isplatiti. Sa trenutnim deficitom u budžetu od 200.000.000 KM, što predstavlja više od četvrtine ukupnog budžeta RS-a, Republika Srpska nije odredila nikakve izvore financiranja za ove naknade.

Pored toga, program restitucije zahtijeva od Vlade RS-a da ustanovi nove organe uprave. Vlada je konstatovala da postojeći organi uprave, kao što je komisija za stambena pitanja, nemaju ni dovoljno sredstava, ni osoblja a ni opreme. Nezamislivo je da će novi organi uprave imati dovoljno sredstava i osoblja da pravilno izvršavaju svoje dužnosti, na efikasan i blagovremen način.

Program restitucije Republike Srpske zahtijeva da organi uprave odlucuju o tome da li su pojedinačni podnosioci zahtjeva primili pravednu naknadu za nacionalizovanu imovinu. Nažalost, slični organi uprave sirom BiH isuvise često donose odluke na osnovu nacionalnosti podnosioca zahtjeva, a ne na osnovu relevantnih činjenica navedenih u samom zahtjevu. Visoki predstavnik nije uvjeren da je Republika Srpska poduzela sve potrebne mjere da osigura da ovi organi uprave

rade bez diskriminacije.

Ukoliko se ne slazu sa donesenom odlukom, podnosioci zahtjeva za restituciju imaju pravo da podnesu žalbe sudu. Ti sudovi su već preopterećeni nagomilanim nerijesenim slučajevima. Povećanje broja slučajeva koji se vode pred sudovima svakako bi se negativno odrazilo na pravo svakog podnosioca zahtjeva na pravovremen sudski postupak.

Na kraju, da bi se procesuirali ovi slučajevi, organi uprave se moraju osloniti na imovinsku dokumentaciju kako bi obavili svoj posao. U BiH je veliki dio te dokumentacije izgubljen ili uništen. Stavise, mnoge imovinske transakcije nisu nikada ni evidentirane. Visoki predstavnik nije uvjeren da je Republika Srpska poduzela sve potrebne mjere da osigura pravilan rad ovih organa uprave i u slučajevima kada ne postoji odgovarajuća dokumentacija.

Deklaracija Vijeća za implementaciju mira sa Konferencije održane u Briselu 23./24. maja 2000. godine naglasila je potrebu za uklanjanjem prepreka koje stoje na putu ekonomske reforme. Program restitucije Republike Srpske je neizvodiv, loše zamisljen i u sadašnjem obliku neće biti od koristi građanima RS-a, niti ljudima čija je imovina nacionalizovana.

Ured Visokog predstavnika je vodio iscrpne razgovore sa visokim zvaničnicima u Vladi Republike Srpske o osnovnim nedostacima programa restitucije Republike Srpske. Osoblje OHR-a također je razgovaralo o ovim pitanjima sa zvaničnicima iz diplomatske zajednice u BiH, međunarodnim finansijskim organizacijama koje djeluju u BiH i vodjama vjerskih zajednica u BiH. Jasno je da ukoliko bi se dozvolio nastavak programa restitucije Republike Srpske to bi prouzrokovalo nepopravljivu štetu za ekonomiju BiH-a. Vlade entiteta moraju biti finansijski odgovorne i ne mogu donositi zakone koje ne mogu finansijski podnijeti.

Strana ulaganja su potrebna radi otvaranja novih radnih

mjesta, a i da bi doslo do fiskalnog rasta u Bosni i Hercegovini; ovo je jedino moguće postići privatizacijom državne imovine. Nepromisljeni zakoni o restituciji koji su do juče bili na snazi u RS-u bi značili da bi bili potrebne decenije da se završi program restitucije Republike Srpske, ukoliko se ikad završi. U pravno nesigurnoj situaciji koja bi nastala kao rezultat gore navedenih zakona, strani ulagaci bi izbjegavali Republiku Srpsku, a program privatizacije se ne bi pomakao sa mrtve tačke.

Iskustvo drugih istočnoevropskih zemalja koje su prošle kroz proces restitucije pokazuje da je, čak i pod najboljim okolnostima, restitucija složen, skup posao. Da Visoki predstavnik nije proglasio nevazecim ovaj paket zakona građani Republike Srpske bi snosili troškove ovog programa. Politicko vodjstvo Republike Srpske treba iskrenije da predoci svojim biračima kako bi takav program mogao nađiti krhkoj privredi tog entiteta.